

SONDA DO VYSOKOŠKOLSKÉ DROGOVÉ SCÉNY VE SLOVINSKU A JEJÍ SROVNÁNÍ SE SITUACÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Petr KACHLÍK, Radek KLECH

Abstrakt: Pomocí anonymního dotazníkového šetření byla provedena sonda do drogové scény Univerzity v Lublani, data byla statisticky analyzována a porovnána s výsledky obdobné studie realizované v roce 2006 mezi studenty Masarykovy univerzity Brno. Ze srovnání drogové scény na obou univerzitách vyplynula mimo jiné snadnější dostupnost opiátů pro slovinské vysokoškoláky, vyšší frekvence jejich konzumace konopných a stimulačních drog a těkavých látek. Brněnští vysokoškoláci zase častěji konzumují halucinogeny, zejména halucinogenní houby. Nejoblíbenějšími ilegálními drogami studentů obou univerzit se staly konopné drogy, zejména marihuana. Užívání návykových látek je aktuálně přítomné ve vysokoškolské populaci, a to v rozsahu, který není zanedbatelný. Pokud si uvědomíme, že mnozí vysokoškolští studenti po absolutoriu ve svých profesích působí na mládež a že pro veřejnost představují autority, pak jsou tato zjištění obzvláště alarmující.

Klíčová slova: Česká republika, dotazník, drogová scéna, návykové látky, Slovinsko, srovnání, student, univerzita

Úvod

Drogy jsou nedílnou součástí dnešní společnosti. Ve 21. století představují významný problém globálního charakteru, který ovlivňuje prakticky všechny země světa. V posledním roce užilo některou z nelegálních návykových látek 208 milionů lidí, neboli 4,9 % světové populace, a podle posledních odhadů náklady spojené s drogovou problematikou jen v Evropě činily až 40 miliard euro (Kalina, 2003; EMCDDA, 2008; UNODC, 2008).

Česká republika bohužel v těchto statistikách hraje významnou roli. Podle výzkumů provedených jak v obecné populaci, tak mezi mládeží, patří k zemím s nejvyšší prevalencí užití alkoholu a některých nelegálních drog, především konopí, extáze a peritinu (Hibell et al., 2004; EMCDDA, 2008).

Enormní zrychlení životního tempa, celospolečenský tlak na podávání náročných výkonů, velká urbanizace, anonymita a v neposlední řadě současná světová ekonomická krize, to vše představuje pro člověka zátěžové faktory a nemalý stres, který musí urči-

tým způsobem zvládat. Právě touha po co nejrychlejším odstranění stresu a navození příjemných pocitů vede v mnoha případech k tomu, že lidé začnou užívat nejrůznější návykové látky (*Kachlík, 2003*).

V souvislosti se zneužíváním drog dochází k řadě negativních jevů, které mohou postihnout jak samotné uživatele, tak i okruh jejich blízkých, a tím vlastně celou společnost. Rozvolňují se obvyklé sociální vztahy, jedinec mění své chování, hodnotový žebříček. Zneužívání drog v důsledku vede k nárůstu zločinnosti, dopravní nehodovosti, zhoršuje se fyzické a duševní zdraví populace, její schopnost reprodukce a rozvoje (*Nožina, 1997; Kachlík, 2003; Radimecký et al., 2003*).

Je proto nutné přijmout taková opatření, která by změnila způsoby jednání, chování a uvažování člověka tak, aby se rozhodl pro zdravý, bezdrogový životní styl, a tím se vyvaroval všech výše zmíněných negativních jevů spojených se zneužíváním drog. Taková činnost je v kompetenci primární prevence užívání drog, která se zaměřuje především na mládež na základních a středních školách jako nejvíce ohroženou skupinu populace (*Heller, Pecinová, 1996; Kachlík, Havelková, 2007*).

Na vysokoškolské studenty je však zaměřena již menší pozornost, poněvadž jsou pokládáni za dostatečně zralé osobnosti s takovými vědomostmi a postoji, aby dokázali účinně odolávat nabídce různých návykových látek a nestali se tak oběťmi patologických závislostí. Na druhé straně jsou však vystaveni zátěžovým momentům spjatým s adaptací na nový styl života, jenž klade vysoké nároky na samostatnost, zodpovědnost, účelné plánování a využívání času (*Kachlík, Havelková, 2007*).

V domácím prostředí byla konzumace drog v segmentu vysokoškolské populace systematicky sledována od r. 1993 Kachlíkem a Šimůnkem, kteří mapovali drogovou scénu Masarykovy univerzity Brno. V letech 2005-2007 byl uskutečněn tříletý projekt s názvem „Deskripce drogové scény na MU a návrh preventivních opatření“, v jehož rámci byl proveden výzkum na reprezentativním vzorku téměř 10000 respondentů Masarykovy univerzity Brno. Výsledky těchto studií jednoznačně prokázaly, že užívání návykových látek je aktuálně přítomné ve vysokoškolské populaci, a to v rozsahu, který není zanedbatelný (*Kachlík, Havelková, 2007*). Výsledky dalších výzkumných šetření realizovaných mezi vysokoškoláky uveřejnili *Csémy et al. (2004)*.

I když v České republice dochází k částečnému mapování drogové scény na vysokých školách, podle dostupných informací stále neexistuje žádná srovnávací studie, jak je tomu například u školní studie ESPAD, která by totéž provedla na evropské úrovni (*NMSDDZ, [on-line] 2003, 2008*). Tento příspěvek je tak v českém prostředí pokusem o srovnání rozsahu užívání návykových látek ve vysokoškolské populaci dvou různých států Evropské unie.

Základem pro tuto práci se staly výsledky studie uskutečněné v roce 2006 v rámci tříletého projektu s názvem „Deskripce drogové scény na MU a návrh preventivních opatření“ autorů *Kachlika a Havelkové (2007)*. Ty byly srovnány s výsledky výzkumu provedeného *Klechem (2009)* na Univerzitě v Lublani v době studia v rámci evropského programu Socrates/Erasmus.

Materiál a metodika

Mezi cíle této práce patřilo zmapování drogové scény Univerzity v Lublani a její analýza zaměřená na statisticky významné rozdíly mezi pohlavími. Hlavním cílem byla následná komparace výsledků této analýzy s obdobnou studií, jež byla realizována v r. 2006 mezi studenty Masarykovy univerzity Brno v rámci projektu „Deskripce drogové scény na MU a návrh preventivních opatření“ (Kachlík, Havelková, 2007). Komparace byla provedena na základě kvantitativní analýzy s cílem určit statistické významnosti zkoumaných jevů mezi soubory Univerzity v Lublani a Masarykovy univerzity Brno.

Na základě všech dosud zmíněných poznatků a předchozích výzkumů byly testovány následující předpoklady:

- mezi studenty Masarykovy univerzity Brno se vyskytuje vyšší frekvence užití konopných látek v posledním půlroce než mezi studenty Univerzity v Lublani,
- mezi studenty Masarykovy univerzity Brno je frekvence zkušeností s pervitinem ve všech zkoumaných obdobích vyšší než mezi studenty Univerzity v Lublani,
- mezi studenty Univerzity v Lublani se vyskytuje nižší frekvence užití extáze v posledním půlroce než mezi studenty Masarykovy univerzity Brno,
- pro studenty Univerzity v Lublani je heroin dostupnější drogou než pro studenty Masarykovy univerzity Brno.

Pro potřeby této práce byla vybrána kvantitativní analýza, což je empirický výzkum, který umožňuje získat data ve formě čísel, která pak mohou být relativně snadně, rychle a přesně analyzována pomocí různých statistických metod (Denscombe, 1998; Blaxter et al., 2006).

Pro sběr primárních dat byl zvolen dotazník jako nejfrekventovanější způsob hromadného získávání údajů v relativně krátkém čase (Denscombe, 1998; Gavora, 2000). Důležitým faktorem pro vybrání metody dotazníkového šetření byl fakt, že data získaná pomocí této techniky na Univerzitě v Lublani musela být následně srovnána s výsledky dotazníkového šetření provedeného na Masarykově univerzitě Brno.

Pro získání informací v dotazníkovém šetření byl zvolen standardizovaný dotazník autorů Kachlíka a Havelkové, který byl v roce 2006 použit při sběru dat během tříletého projektu s názvem „Deskripce drogové scény na MU a návrh preventivních opatření“ (Kachlík, Havelková, 2007). Výchozí dotazník byl upraven tak, aby jeho vyplnění bylo časově méně náročné a následné zpracování snadnější. Byly tak vynechány položky zjišťující užívání černé kávy, hraní na automatech, otázky s otevřenou odpovědí, některé položky zaměřené na postoje respondenta ke drogám a základní socioekonomické ukazatele. Všechny ostatní položky byly zachovány tak, aby získaná data byla bez problému srovnatelná při pozdější komparaci souboru Masarykovy univerzity se souborem Univerzity v Lublani.

Výsledný dotazník se skládal ze vstupní části s krátkým motivačním a vysvětlujícím textem s kontakty na tazatele, základních identifikátorů (věk respondenta, studovaná fakulta, ročník) a 11 otázek s uzavřenou odpovědí. Takto upravený dotazník byl přeložen do slovinštiny studentkou bohemistiky na Univerzitě v Lublani.

Jako základní soubor výzkumu byl určen soubor všech studentů Univerzity v Lublani. Výběrový soubor pak tvořilo 262 studentů, kteří vyplnili dotazník (podrob-

nější charakteristika viz tabulky 1 a 2). Ti byli osloveni na základě metody „sněhové koule“ (*snowball sampling*), která spočívá ve vybrání několika lidí, kteří oslovují své známé s prosbou o kontaktování jejich známých, čímž vzniká proces „nabalující se sněhové koule“ (*Denscombe, 1998; Kalina a kol., 2001*). V našem případě se jednalo o autorům známé studenty Univerzity v Lublani, kteří byli požádáni o rozeslání dotazníku pomocí elektronické pošty studentům, kolegům z univerzity s prosbou o jeho vyplnění a poslání dalším studentům. *Denscombe (1998)* považuje tuto metodu záměrného výběru za efektivní a rychlý způsob k vytvoření souboru o přijatelné velikosti.

Před samotnou distribucí dotazníků respondentům bylo zapotřebí provést pilotní výzkum, neboli tzv. předvýzkum (*Gavora, 2000*). Cílem je zjistit, zda jsou jednotlivé položky dotazníku srozumitelné a nedochází k jejich nesprávným interpretacím. Slovinská verze dotazníku byla diskutována s autorkou překladu, dále s několika studenty Univerzity v Lublani.

Získávání primárních dat proběhlo anonymně dotazníkovou formou. Dotazník byl převeden do elektronické podoby formuláře a poté rozeslán pomocí elektronické pošty studentům Univerzity v Lublani, od nichž měli autoři dřívější příslib další spolupráce. Ti pak rozesílali dotazník pomocí elektronické pošty studentům, kolegům z univerzity s prosbou o jeho vyplnění a poslání dalším studentům. Vyplněné dotazníky byly zpět posílány přes speciálně vytvořenou schránku elektronické pošty s názvem anketa.droge@gmail.com tak, aby byla zachována absolutní anonymita respondentů. Sběr dat probíhal od 5. 2. 2008 do 18. 3. 2008. Po jeho skončení byla data z dotazníků (formát doc, docx) převedena do formátu xls a dbf, čímž byla připravena pro následující analýzu.

Statistické zpracování primárních dat získaných na základě dotazníkového šetření bylo provedeno za pomoci statistických balíků EpiInfo 6.04 En a Statistica for Windows 7 Cz (*Dean et al., 2004; Statsoft Inc., 2004; Punch, 2008*). Pro zhodnocení statistické významnosti rozdílů mezi znaky při dělení souboru na skupiny byly použity následující statistické testy: chí-kvadrát a jeho modifikace Mantel-Haenszel, Yates. Při nižší četnosti znaků byl využit Fischer exact test a pro zkoumání dat spojitého charakteru metoda ANOVA (*Dean et al., 2004; Statsoft Inc., 2004*).

Výsledky

Výsledky srovnávací studie jsou prezentovány formou tabulek, grafů a textovým komentářem. Zkratka “UNIVLJ” v záhlaví tabulek a v textových komentářích označuje Univerzitu v Lublani, zatímco zkratka “MU” značí Masarykovu univerzitu Brno. Výraz “n” v záhlaví tabulek znamená absolutní četnost příslušného znaku, všechny ostatní údaje jsou pak uvedeny v procentech. Nadpis tabulky zároveň slouží jako označení sledovaného znaku. Symbol hvězdičky “*” značí hladinu statistické významnosti, a to následujícím způsobem:

- * $p < 0,05$, hladina významnosti menší než 5 %
- ** $p < 0,01$, hladina významnosti menší než 1 %
- *** $p < 0,001$, hladina významnosti menší než 1 ‰

Základní charakteristika jednotlivých souborů

Tabulka 1: Zastoupení pohlaví v obou souborech

Pohlaví	UNIVLJ (n=262)	MU (n=9993)
Muži	24,4	40,4
Ženy	75,6	59,6

Tabulka 2: Zastoupení ročníků studia v obou souborech

Ročník studia	UNIVLJ (n=262)	MU (n=9993)
První	3,8	28,8
Druhý	12,6	23,8
Třetí	22,9	20,6
Čtvrtý	30,2	13,5
Pátý	29,0	10,0
Šestý	1,5	3,4

Předmětem srovnávací studie se stali studenti Univerzity v Lublani a Masarykovy univerzity Brno. Soubor Univerzity v Lublani reprezentuje 262 respondentů (24 % mužů a 76 % žen) a dvě akademie Univerzity v Lublani. Průměrný věk respondentů v celém souboru činí 22,64 roku, SD 2,01, (u mužů 23,13 roku, SD 2,21 a u žen 22,49 roku, SD 1,92). Nejmladší respondent má 18 let a nejstarší 33 let.

Vzorek Masarykovy univerzity Brno zastupuje 9993 respondentů (40 % mužů a 60 % žen), kteří jsou posluchači všech devíti fakult univerzity. Průměrný věk respondentů v celém souboru je 24,32 roku, SD 5,04, (u mužů 24,44 roku, SD 5,12 a u žen 24,25 roku, SD 4,98). Nejmladší respondent má 17 let a nejstarší 36 let.

Výsledky komparace

Tabák

Tabulka 3a: Kouření tabáku během života

Skupina	UNIVLJ (n=262)	MU (n=9953)
Odpověď	%	%
Ne	26,7	21,4
Ano	73,3	78,6
Celkem	100,0	100,0

Tabulka 3b: Věk první konzumace tabáku (jen u těch, kteří někdy kouřili tabák)

Skupina	UNIVLJ (n=192)	MU (n=7861)
Odpověď	%	%
Méně než 10 let	2,6	5,5
10-14 let	30,2	37,4*
15-18 let	55,2	45,5**
Více než 18 let	12,0	11,6
Celkem	100,0	100,0

Tabulka 3c: Období poslední konzumace tabáku (jen u těch, kteří někdy kouřili tabák)

Skupina	UNIVLJ (n=192)			MU (n=7861)		
	Všichni	Muži	Ženy	Všichni	Muži	Ženy
Dnes	33,6	26,9	36,4	19,5*	22,1	17,7***
V posledním týdnu	8,6	5,8	10,0	16,7**	16,6	16,8*
V posledním měsíci	10,9	5,8	12,9	12,1	12,1	12,1
V posledním půlroce	12,5	21,2	9,3	15,1	14,6	15,4*
Dříve	33,6	40,4	31,4	36,6	34,6	38,0
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab. 3a ukazuje, že kouření tabáku během života je srovnatelné u obou souborů (přes 70 %). Statisticky významné rozdíly můžeme nalézt u věku první konzumace tabáku, kdy respondenti MU mají dřívější zkušenost s tabákem, spadající do věku 10–14 let (37 %), zatímco u studentů UNIVLJ se nejvíce kuřáckých pokusů (55 %) uskutečnilo mezi 15–18. rokem věku (viz tab. 3b). Další významné rozdíly byly nalezeny při analýze období poslední konzumace tabáku. Oproti pětině respondentů MU celá třetina respondentů UNIVLJ kouřila v době dotazování, a to se statisticky významným rozdílem mezi ženami (36 % žen UNIVLJ, 18 % žen MU, $p < 0,001$, χ^2), viz tab. 3c.

Alkohol

Tabulka 4a: Pití alkoholických nápojů během života

Skupina	UNIVLJ (n=262)	MU (n=9953)
Odpověď	%	%
Ne	1,2	0,9
Ano, výjimečně	14,1	13,7
Ano	84,7	85,4
Celkem	100,0	100,0

Tabulka 4b: Věk první konzumace alkoholu (jen u těch, kteří někdy v životě pili alkohol)

Skupina	UNIVLJ (n=259)	MU (n=9860)
Odpověď	%	%
Méně než 10 let	10,8	11,9
10-14 let	38,2	42,8
15-18 let	46,7	42,5
Více než 18 let	4,3	2,8
Celkem	100,0	100,0

Z tab. 4a vyplývá, že pití alkoholu během života vyzkoušelo 99 % respondentů obou souborů. Četnost prvního kontaktu s alkoholem byla shodně u respondentů obou univerzit nejčastěji pozorována ve věku 15–18 let (přes 40 %), viz tab. 4b. Statisticky významný rozdíl byl nalezen u konzumace alkoholu v posledním týdnu před dotazováním (více respondentů MU, $p < 0,001$, χ^2), dále pak v posledním měsíci a půlroce, zde již s převahou studentů UNIVLJ ($p < 0,001$, χ^2), viz tab. 4c.

Tabulka 4c: Období poslední konzumace alkoholického nápoje (jen u těch, kteří někdy v životě pili alkohol)

Skupina	UNIVLJ (n=259)	MU (n=9880)
Odpověď	%	%
Dnes	7,3	10,5
V posledním týdnu	44,4	61,0***
V posledním měsíci	34,0	20,4***
V posledním půlroce	11,2	5,6***
Dříve	3,1	2,5
Celkem	100,0	100,0

Kokain a crack

S kokainem přišlo během života do styku trojnásobně více respondentů UNIVLJ než MU (9,2 % UNIVLJ vs. 2,6 % MU, $p < 0,001$, χ^2). Totéž platí pro užití kokainu v posledním půlroce (3,1 % UNIVLJ vs. 0,8 % MU, $p < 0,001$, χ^2). Více uživatelů kokainu UNIVLJ mělo zkušenost s touto látkou během 15.- 18. roku věku (41,7 % UNIVLJ vs. 15,5 % MU, $p < 0,01$, χ^2), zatímco více uživatelů MU ji zkusilo v časně dospělosti (58,3 % UNIVLJ vs. 81,8 % MU, $p < 0,01$, χ^2). U frekvence užití kokainu nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly mezi uživateli jednotlivých univerzit (tab. 5).

Tabulka 5: Frekvence užití kokainu v životě (jen u těch, kteří někdy v životě užili kokain)

Skupina	UNIVLJ (n=24)	MU (n=256)
Odpověď	%	%
1 - 3 x	50,0	68,8
4 - 10 x	37,5	20,7
Více než 10 x	12,5	10,5
Celkem	100,0	100,0

Marihuana

Tabulka 6a: Užití marihuany během života

Skupina	UNIVLJ (n=262)	MU (n=9993)
Odpověď	%	%
Ne	41,6	40,5
Ano	58,4	59,5
Celkem	100,0	100,0

Tabulka 6b: Užití marihuany v posledních 6 měsících

Skupina	UNIVLJ (n=262)	MU (n=9993)
Odpověď	%	%
Ne	69,8	71,6
Ano	30,2	28,4
Celkem	100,0	100,0

Tabulka 6c: Užití marihuany v posledních 30 dnech

Skupina	UNIVLJ (n=262)	MU (n=9993)
Odpověď	%	%
Ne	80,9	83,8
Ano	19,1	16,2
Celkem	100,0	100,0

Tabulka 6d: Věk prvního užití marihuany (jen u těch, kteří někdy v životě užili marihuanu)

Skupina	UNIVLJ (n=153)	MU (n=5852)
Odpověď	%	%
Méně než 10 let	0,0	0,1
10-14 let	10,6	8,4
15-18 let	69,3	63,7
Více než 18 let	20,1	27,8
Celkem	100,0	100,0

Co se týče užití marihuany, 60 % respondentů obou univerzit ji vyzkoušelo alespoň jednou v životě, zhruba 30 % v posledním půlroce (tab. 6a, 6b). Statisticky významný rozdíl byl nalezen u frekvence užití marihuany během života, kdy více než 10krát ji užilo 60 % konzumentů UNIVLJ a 45 % konzumentů MU ($p < 0,001$, χ^2), viz tab. 6e.

Tabulka 6e: Frekvence užití marihuany v životě (jen u těch, kteří někdy v životě užili marihuanu)

Skupina	UNIVLJ (n=153)	MU (n=5868)
Odpověď	%	%
1 - 3 x	22,2	28,7
4 - 10 x	18,3	26,2*
Více než 10 x	59,5	45,1***
Celkem	100,0	100,0

Hašiš nebo hašišový olej

Na rozdíl od užívání marihuany, u hašišu nebo hašišového oleje byly zaznamenány statisticky významné rozdíly ve všech zkoumaných znacích užití těchto látek. Více

respondentů UNIVLJ než MU užilo hašiš nebo hašišový olej alespoň jednou během života (29,4 % vs. 23,7 %, $p < 0,05$, χ^2) a také v posledním půlroce (11,5 % vs. 7,7 %, $p < 0,05$, χ^2). Největší rozdíl byl však zaznamenán u užití těchto látek v posledním měsíci (7,3 % vs. 3,5 % - více respondentů UNIVLJ, $p < 0,01$, χ^2). Uživatelé těchto látek na UNIVLJ je začali brát dříve, a to ve věku 15-18 let (75,3 % vs. 61,0 %, $p < 0,05$, χ^2). U konzumentů hašišu nebo hašišového oleje na MU šlo spíše o 1-3 experimenty (43 % dotázaných vs. 20,8 %, $p < 0,001$, χ^2), zatímco více než polovina uživatelů UNIVLJ (53,2 %) je vyzkoušela více než 10krát oproti 31,7 % respondentů na MU ($p < 0,001$, χ^2).

Halucinogeny

Oproti respondentům UNIVLJ téměř dvojnásobek respondentů MU užil halucinogeny minimálně jednou během života (3,8 % UNIVLJ vs. 7,1 % MU, $p < 0,05$, χ^2). Totéž platí o užití halucinogenů v posledním půlroce, zde již bez statistické významnosti (0,8 % UNIVLJ vs. 1,5 % MU).

Halucinogenní houby jsou oblíbenější mezi respondenty MU, o čemž svědčí o 5 % vyšší celoživotní prevalence jejich užívání ve srovnání se souborem UNIVLJ (8,4 % UNIVLJ vs. 12,9 % MU, $p < 0,05$, χ^2). U zhruba 60 % dotazovaných obou univerzit se jednalo spíše o 1-3 experimenty, viz tab. 7.

Tabulka 7: Frekvence užití halucinogenních hub během života (jen u těch, kteří někdy v životě užili halucinogenní houby)

Skupina	UNIVLJ (n=22)	MU (n=1243)
Odpověď	%	%
1 - 3 x	63,6	62,5
4 - 10 x	27,3	26,1
Více než 10 x	9,1	11,4
Celkem	100,0	100,0

Pervitin a další budivé prostředky efedrinové a amfetaminové řady

Alespoň jednu zkušenost s pervitinem během života uvedla 2,3 % dotazovaných na UNIVLJ a 4,4 % dotazovaných na MU. V posledním půlroce před dotazováním přiznalo užití pervitinu 0,8 % souboru UNIVLJ a 1,0 % souboru MU. Nejvíce experimentů s pervitinem bylo zaznamenáno v rané dospělosti (66,6 % respondentů UNIVLJ, 49,0 % respondentů MU). Ve většině případů u obou univerzit se jednalo o 1-3 experimenty (viz tab. 8). U všech zkoumaných znaků zkušenosti s pervitinem nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly mezi respondenty jednotlivých univerzit.

Tabulka 8: Frekvence užití pervitinu během života (jen u těch, kteří někdy v životě užili pervitin)

Skupina	UNIVLJ (n=6)	MU (n=427)
Odpověď	%	%
1 - 3 x	66,6	47,3
4 - 10 x	16,7	20,8
Více než 10 x	16,7	31,9
Celkem	100,0	100,0

Zatímco u prevalence užívání pervitinu se nevyskytly statisticky významné rozdíly mezi soubory UNIVLJ a MU, při analýze prevalence užívání ostatních stimulantů amfetaminového typu (budivých aminů) je již situace značně rozdílná. Téměř trojnásobně více respondentů UNIVLJ (5,7 %) než respondentů MU (2,1 %) má alespoň jednu zkušenost s budivými aminy během života ($p < 0,001$, χ^2). Srovnatelný rozdíl mezi soubory UNIVLJ a MU (opět více respondentů UNIVLJ - 1,9 % oproti 0,5 % na MU, $p < 0,05$, Fisher exact test) je viditelný u užití budivých aminů v posledním půlroce. Statisticky významné rozdíly byly rovněž zaznamenány u frekvence užití budivých aminů (viz tab. 9). Zatímco 55,6 % uživatelů MU vyzkoušelo budivé aminy maximálně 3krát za život, 60,0 % uživatelů UNIVLJ tyto látky užilo více než 10krát.

Tabulka 9: Frekvence užití efedrinu, amfetaminu a podobných budivých prostředků bez lékařského předpisu během života (jen u těch, kteří někdy v životě užili tyto látky)

Skupina	UNIVLJ (n=15)	MU (n=178)
Odpověď	%	%
1 - 3 x	13,3	55,6**
4 - 10 x	26,7	23,0
Více než 10 x	60,0	21,4**
Celkem	100,0	100,0

Těkavé látky k záměrné inhalaci

V případě těkavých látek byly nalezeny největší statisticky významné rozdíly v jejich užití mezi respondenty UNIVLJ a MU. Mnohonásobně více respondentů UNIVLJ (5,7 %) v porovnání s respondenty MU (1,5 %) mělo s těmito látkami alespoň jednu zkušenost během života ($p < 0,001$, χ^2). Jak je patrné z tab. 10a - 10b, totéž platí ohledně jejich užití v posledním půlroce a měsíci (opět více dotázaných UNIVLJ, $p < 0,01$, Fisher exact test).

Tabulka 10a: Užití těkavých látek v posledních 6 měsících

Skupina	UNIVLJ (n=262)	MU (n=9993)
Odpověď	%	%
Ne	98,5	99,8
Ano	1,5	0,2**
Celkem	100,0	100,0

Tabulka 10b: Užití těkavých látek v posledních 30 dnech

Skupina	UNIVLJ (n=262)	MU (n=9993)
Odpověď	%	%
Ne	98,9	99,9
Ano	1,1	0,1**
Celkem	100,0	100,0

Tabulka 10c: Frekvence užití těkavých látek k záměrné inhalaci během života (jen u těch, kteří někdy v životě užíli tyto látky)

Skupina	UNIVLJ (n=15)	MU (n=135)
Odpověď	%	%
1 - 3 x	60,0	66,7*
4 - 10 x	33,3	18,5
Více než 10 x	6,7	14,8
Celkem	100,0	100,0

Heroin a jiné opiáty (morfin, kodein, léky obsahující opiáty bez lékařského předpisu)

Z hlediska relativní četnosti se respondenti UNIVLJ a MU liší v užívání heroinu (během života 1,1 % UNIVLJ vs. 0,4 % MU, v posledním půlroce: 0,4 % UNIVLJ vs. 0,1 % MU) a jiných opiátů (během života 1,1 % UNIVLJ vs. 2,0 % MU). Nebyl zde ale nalezen statisticky významný rozdíl, tudíž není možné tvrdit, že respondenti jedné univerzity mají podstatně více nebo méně zkušeností s heroinem a obdobnými látkami než respondenti druhé univerzity.

Prostředky navozující spánek či uklidnění bez lékařského předpisu

Léky s tlumivým účinkem (k navození spánku, uklidnění, potlačení bolesti, strachu) bez lékařského předpisu během svého života minimálně jednou vyzkoušelo 9,9 % respondentů UNIVLJ a 7,6 % respondentů MU. V posledním půlroce byly tyto prostředky užity 3,8 % souboru UNIVLJ a 2,6 % souboru MU. U respondentů obou univerzit se nejčastěji jednalo o 1-3 experimenty (50,0 % souboru UNIVLJ, 44,0 % souboru MU). Ve všech uvedených případech nebyly mezi univerzitami nalezeny statisticky významné rozdíly.

Extáze

Extázi minimálně jednou během života vyzkoušelo více dotazovaných na UNIVLJ (13,0 %) než na MU (9,0%, $p < 0,05$, χ^2). U užití extáze v posledním půlroce nebyl zaznamenán statisticky významný rozdíl mezi soubory (1,1 % UNIVLJ vs. 2,1 % MU). U uživatelů obou univerzit se jednalo nejčastěji o 1-3 experimenty (50,0 % UNIVLJ vs. 58,8 % MU), viz tab. 11.

Tabulka 11: Frekvence užití extáze během života (jen u těch, kteří někdy v životě užili extáze)

Skupina	UNIVLJ (n=34)	MU (n=875)
Odpověď	%	%
1 - 3 x	50,0	58,8
4 - 10 x	29,4	23,4
Více než 10 x	20,6	17,8
Celkem	100,0	100,0

Ostatní zkoumané jevy

Jedno nebo dvě setkání se zfalšovanou nebo ředěnou (nastavovanou) drogou uvedla zhruba jedna desetina respondentů z každé univerzity. Tři a více setkání s „ne-kvalitními“ drogami byla zaznamenána u 1,1 % dotazovaných UNIVLJ a u 3,1 % dotazovaných MU.

V případě setkání studentů s drogovými překupníky 16,0 % respondentů UNIVLJ oproti 4,1 % respondentů MU uvedlo, že mezi dealery byli studenti jejich univerzity ($p < 0,001$, χ^2). 5,3 % respondentů UNIVLJ oproti 2,1 % respondentů MU pak přiznalo setkání s dealerem – studentem fakulty, z níž pocházel dotazovaný ($p < 0,001$, χ^2).

Tabulka 12: Velmi snadná dostupnost vybraných drog

Skupina	UNIVLJ	MU
Odpověď	%	%
Marihuana	72,6	58,1***
Budivé aminy	4,4	4,3
Kokain, crack	4,5	1,6**
Halucinogeny	5,9	9,0
Extáze	28,2	10,3***
Heroin	11,5	1,1***

Z tab. 12 je patrné, že marihuanu jako velmi snadno dostupnou drogu označilo více než 70 % dotazovaných UNIVLJ a necelých 60 % dotazovaných MU ($p < 0,001$, χ^2). Stejně tak kokain a crack jsou lépe dostupný pro respondenty UNIVLJ než pro respondenty MU ($p < 0,01$, χ^2). V porovnání s desetinou respondentů MU, extáze je velmi snadno dostupná pro necelou třetinu dotazovaných UNIVLJ ($p < 0,001$, χ^2). Největší rozdíl byl nalezen v dostupnosti heroinu, který byl označen jako velmi snadno dostupná droga 11,5 % respondentů UNIVLJ vzhledem k 1 % respondentů MU ($p < 0,001$, χ^2).

Tabulka 13: Postoje k rizikovým aktivitám (uvedeny pouze kladné odpovědi)

Skupina	UNIVLJ	MU
Sledovaný znak	%	%
Pravidelné kouření 20 a více cigaret denně	5,0	6,3
Pravidelné kouření marihuany	9,5	10,1
Experiment s „těžkými“ drogami	3,4	5,4
Experiment s hašišem, halucinogeny, extází	10,3	24,2***

Z tab. 13 je zřejmé, že nejvíce benevolentní jsou respondenti obou univerzit k pokusnému užití látek s akceptovatelným rizikem (tzv. „měkkých“ či „lehkých“ drog, např. hašiše, halucinogenů, extáze). Právě zde se ale také nejvíce rozcházejí. Zatímco s experimentem s tzv. „lehkými“ drogami souhlasí přes 10 % dotázaných UNIVLJ, u MU je jich podstatně více, a to 24 % dotázaných ($p < 0,001$, χ^2). Co se týče postojů k ostatním rizikovým aktivitám, respondenti obou univerzit „upřednostňují“ pravidelné kouření marihuany před pravidelným kouřením 20 a více cigaret denně. Nejméně souhlasný názor mají respondenti obou univerzit na experiment s tzv. „těžkými“ drogami.

Shrnutí výsledků výzkumu

Na základě výsledků komparace drogové scény Univerzity v Lublani a Masarykovy univerzity Brno můžeme konstatovat, že:

- U studentů obou univerzit byl nalezen shodný výskyt konzumace alkoholu během života (99 %). Více studentů Masarykovy univerzity Brno užilo alkohol v posledním týdnu před dotazováním.
- Nejoblíbenějšími ilegálními drogami studentů obou univerzit se staly konopné drogy, z nichž nejužívanější byla marihuana, kterou alespoň jedenkrát v životě shodně užilo necelých 60 % respondentů obou univerzit a v posledním půlroce 30 % respondentů obou univerzit. Studenti Univerzity v Lublani pak dominovali ve všech časových horizontech užití hašiše nebo hašišového oleje.
- Studenti Univerzity v Lublani převyšují studenty Masarykovy univerzity Brno ve výskytu užití všech stimulačních látek (kokain, budivé aminy) kromě pervitinu.
- Halucinogenní houby a jiné halucinogeny jsou více užívány studenty Masarykovy univerzity Brno.
- Čichání těkavých látek je více rozšířeno mezi studenty Univerzity v Lublani.
- Celoživotní prevalence užití extáze je vyšší u studentů Univerzity v Lublani.
- Čtyřikrát více studentů Univerzity v Lublani než studentů Masarykovy univerzity Brno přiznalo setkání s dealerem – studentem jejich univerzity.
- Více respondentů Univerzity v Lublani označilo marihuanu, kokain, extázi a heroin za velmi snadno dostupné drogy.
- Studenti Masarykovy univerzity Brno mají značně benevolentnější názor k experimentování s tzv. „lehkými“ drogami (hašišem, halucinogeny, extázi).

Analýza hypotéz

Hypotéza 1: Mezi studenty Masarykovy univerzity Brno se vyskytuje vyšší prevalence užití konopných látek v posledním půlroce než mezi studenty Univerzity v Lublani.

Nepatrně více respondentů Univerzity v Lublani (30 %) než respondentů Masarykovy univerzity (28 %) užilo marihuanu během posledního půlroku před dotazováním. Užití hašiše nebo hašišového oleje během posledního půlroku přiznalo více respondentů Univerzity v Lublani (12 %) než respondentů Masarykovy univerzity (8 %). Statisticky významný rozdíl mezi jednotlivými soubory byl zaznamenán pouze u užití hašiše nebo hašišového oleje ($p < 0,05$, χ^2). Navíc zde v užití těchto látek převládali respondenti Uni-

verzity v Lublani nad respondenty Masarykovy univerzity, takže jsme došli k závěru, že hypotéza **nebyla verifikována**.

Hypotéza 2: Mezi studenty Masarykovy univerzity Brno je prevalence zkušeností s pervitinem ve všech zkoumaných obdobích vyšší než mezi studenty Univerzity v Lublani.

Alespoň jednou během života vyzkoušelo pervitin 2,3 % dotazovaných Univerzity v Lublani, v posledním půlroce a měsíci to pak bylo shodně 0,8 % dotazovaných. Na Masarykově univerzitě užilo pervitin minimálně jednou během života 4,4 % respondentů, v posledním půlroce 1 % a v posledním měsíci 0,5 % respondentů. Z uvedených výsledků je patrné, že mezi respondenty jednotlivých univerzit je viditelný rozdíl především v celoživotní prevalenci užití pervitinu (vyšší u respondentů Masarykovy univerzity). Jelikož ani v jednom zkoumaném znaku nebyl nalezen statisticky významný rozdíl mezi jednotlivými soubory, hypotéza **nebyla verifikována**.

Hypotéza 3: Mezi studenty Univerzity v Lublani se vyskytuje nižší prevalence užití extáze v posledním půlroce než mezi studenty Masarykovy univerzity Brno.

Prevalence užití extáze u dotazovaných z Masarykovy univerzity je dvojnásobně vyšší (2,1 %) než u dotazovaných Univerzity v Lublani (1,1 %), avšak bez statisticky významného rozdílu, hypotéza tedy **nebyla verifikována**.

Hypotéza 4: Pro studenty Univerzity v Lublani je heroin dostupnější drogou nežli pro studenty Masarykovy univerzity Brno.

Heroin je velmi snadno dostupnou drogou pro 11,5 % respondentů Univerzity v Lublani vzhledem k 1,1 % respondentů Masarykovy univerzity Brno. Jelikož u této značné odlišnosti v odpovědích respondentů jednotlivých univerzit byl nalezen statisticky významný rozdíl ($p < 0,001$ %, χ^2), můžeme konstatovat, že hypotéza **byla verifikována**.

Diskuse

Ačkoliv byl zvolen dotazník jako nejvhodnější metoda pro kvantitativní výzkum, existují zde určité nevýhody a omezení, které by měly být brány v úvahu. Hlavní nevýhodou dotazníku je prakticky nemožnost zjistit pravdivost odpovědí. Další nevýhodou mohou být nesprávně zodpovězené otázky nebo neúplně vyplněný dotazník, což má za následek zúžení výzkumného souboru (*Denscombe, 1998*). Posledně zmiňované nevýhody se však v samotném výzkumu vyskytly jen minimálně.

Určitým omezením výzkumu může být malá velikost výzkumného souboru, který zahrnoval 262 respondentů. I když byly ve výzkumném souboru zastoupeny téměř všechny fakulty Univerzity v Lublani (s výjimkou Teologické fakulty), přesto některé fakulty byly reprezentovány jen jedním či dvěma studenty, což znemožnilo jejich srovnání se stejnými fakultami v souboru Masarykovy univerzity Brno. Další omezení výzkumu lze spatřovat ve zvolené metodě „sněhové koule“. Jedná se totiž o metodu záměrného výběru, která má omezenou míru obecnější platnosti (*Pelikán, 2004*). Z tohoto důvodu vidíme jako možné doporučení pro budoucí výzkum získání dat od většího počtu respondentů, kteří by byli vybráni metodou náhodného výběru. Získávání dat by

také bylo snadnější přes online dotazník umístěný na konkrétní webové adrese. Takto získaná data by byla následně ukládána a zpracována přes sběrnou databázi.

Výzkumy drogové epidemiologie uskutečněné v Evropě mezi mládeží (studie ESPAD), obecnou populací (nejrůznější národní průzkumy), a vysokoškolskými studenty (např. projekt „Deskripce drogové scény na MU a návrh preventivních opatření“), poukazují na rozdíly mezi pohlavími v rozsahu užívání návykových látek. I když se poslední dobou tyto rozdíly, zejména ve školní populaci, začínají postupně zmenšovat, stále platí, že užívání drog je více rozšířené mezi muži než mezi ženami. Jedinou výjimku tvoří tlumivé léky (sedativa, hypnotika), v jejichž užívání ženy převyšují muže (*NMSDDZ [on-line], 2007; Kachlík, Havelková, 2007*).

Důvodem takových výsledků může být současný trend, kdy podle posledních zpráv dochází k postupnému vyrovnávání rozdílů mezi pohlavími, zejména co se týče celoživotní zkušenosti s užitím drog mezi mládeží, to jest ve školní populaci (*NMSDDZ [on-line], 2007*). Tento trend se začíná projevovat taktéž ve vysokoškolské populaci. Do budoucna by postupné vyrovnávání rozdílů mezi muži a ženami (myšleno ve smyslu zvyšování prevalence užívání drog mezi ženami) mohlo vést ke značnému nárůstu celkové prevalence užívání drog.

Důvodem vyrovnání rozdílů mezi pohlavími může být celková charakteristika dnešní společnosti, kdy se značně mění po dlouhá století tradiční postavení ženy. Dnešní emancipovaná žena již není pouze ženou v domácnosti, jak tomu bývalo dříve, ale zaujímá v moderní společnosti pozici, ve které se stále více přibližuje mužům. To může být ještě patrnější ve vyspělejších zemích, mezi které bezesporu patří i Slovinsko. Tuto domněnku si můžeme potvrdit právě na výzkumech provedených na Univerzitě v Lublani a Masarykově univerzitě Brno. Zatímco mezi studenty Univerzity v Lublani ve většině případů nebyly prokázány významné rozdílnosti v užívání drog mezi pohlavími, u studentů Masarykovy univerzity Brno tomu bylo přesně naopak. Muži jsou podle těchto studií častějšími uživateli marihuany, zatímco ženy patří spíše mezi příležitostní uživatele této drogy. To může být dáno především tím, že ženy jsou stále obezřetnější v užívání návykových látek, a také tím, že jsou si více vědomy všech rizik a negativních dopadů spojených především s častější či pravidelnější konzumací drog. (*Kachlík, Havelková, 2007*)

Jelikož ve Slovinsku neexistuje výzkum rozsahu užívání drog ve vysokoškolské populaci, který by byl srovnatelný se studií provedenou v roce 2006 na Masarykově univerzitě Brno, byla formulace hypotéz postavena především na výsledcích studií ESPAD, národních výzkumů v obecné populaci a na informacích dostupných z Výroční zprávy za rok 2008, vydané EMCDDA a mapující stav drogové problematiky v Evropě. Na základě těchto poznatků byly navrženy čtyři hypotézy, z nichž pouze jedna (čtvrtá) byla verifikována. Pokusme se rozebrat závěry vyplývající z hypotéz, které nebyly verifikovány.

Velmi překvapivý závěr byl odhalen u první hypotézy, u níž se nepodařilo prokázat, že mezi studenty Masarykovy univerzity Brno je prevalence užívání konopných látek v posledním půlroce vyšší než mezi studenty Univerzity v Lublani. Tato hypotéza vycházela především z údajů Výroční zprávy EMCDDA za rok 2008, podle které Češi ve věku 15-34 let (do této věkové skupiny nejlépe zapadají vysokoškolští studenti) patří mezi národy s vůbec nejvyšší prevalencí užívání konopí v Evropě (*EMCDDA [on-line], 2008*). Česká vysokoškolská populace se v užívání drog liší od populace obecné, ovšem

opačně, než bychom čekali. Zatímco prevalence užívání marihuany v časovém horizontu 30 dní je u studentů Masarykovy univerzity 16 %, v obecné populaci ve věku 15-34 let je 10 % (*EMCDDA [on-line], 2008*). Toto nelichotivé zjištění by mělo znamenat ještě výraznější rozdíl v užívání konopných látek mezi studenty jednotlivých univerzit. Důvodem, proč tomu tak není, tedy může být fakt, že rozsah užívání konopných látek (zejména hašiše) mezi studenty na Univerzitě v Lublani je také výrazně vyšší než v obecné populaci.

Další vcelku nečekaný závěr vyplynul z analýzy druhé hypotézy, jelikož nebylo verifikováno, že studenti Masarykovy univerzity mají častější zkušenost s pervitinem než studenti Univerzity v Lublani. Tato hypotéza byla zkoumána ve třech časových horizontech užívání pervitinu, a pouze u prvního z nich (celoživotní prevalence) se vyskytl větší rozdíl v relativních četnostech odpovědí mezi studenty jednotlivých univerzit. I když respondenti Masarykovy univerzity téměř dvojnásobně dominovali nad respondenty Univerzity v Lublani, nebyl zde nalezen statisticky významný rozdíl, což je ovlivněno především metodologickou stránkou výzkumu, konkrétně malým vzorkem studentů Univerzity v Lublani. U dalších zkoumaných časových horizontů užívání pervitinu (během posledního půlroku a měsíce) byly zaznamenány jen minimální četnosti kladných odpovědí (ty mohou být považovány za zanedbatelné), navíc bez větších rozdílů mezi respondenty jednotlivých fakult. To může znamenat, že vysokoškolští studenti jsou si vědomi všech rizik pervitinu, a proto se mu většina z nich vyhýbá.

Poslední hypotéza, která byla verifikována, se jako jediná netýkala užívání drog, ale jejich dostupnosti, v tomto případě dostupnosti heroínu. Potvrzení této hypotézy jasně ukázalo, že Slovinsko jakožto země bývalé Jugoslávie, která tvořila pevnou součást tzv. „Balkánské cesty“ a dnes spíše ležící na jejím okraji, je touto cestou heroínového tranzitu z Afghánistánu stále silně ovlivněna.

Závěr

Záměrem této práce bylo provedení analýzy rozsahu užívání návykových látek ve vzorku vysokoškolské populace. Hlavním cílem byla komparace výsledků analýzy drogové scény Univerzity v Lublani s výsledky obdobné studie, jež byla provedena v roce 2006 mezi studenty Masarykovy univerzity Brno v rámci projektu „Deskripce drogové scény na MU a návrh preventivních opatření“ autorů *Kachlika a Havelkové (2007)*.

Komparace drogové scény Univerzity v Lublani a Masarykovy univerzity Brno se týkala celkem čtyř hypotéz. Z nich byla verifikována pouze jedna, která předpokládala vyšší dostupnost drog mezi studenty Univerzity v Lublani. Bylo tedy prokázáno, že heroin je dostupnější drogou pro studenty Univerzity v Lublani než pro studenty Masarykovy univerzity. Poněvadž zbylé hypotézy nebyly verifikovány, můžeme konstatovat, že studenti Masarykovy univerzity nepřevyšují studenty Univerzity v Lublani v užívání konopných drog během posledního půlroku před dotazováním. Dále nebylo prokázáno, že u studentů Masarykovy univerzity Brno je prevalence užívání pervitinu ve všech sledovaných obdobích vyšší než u studentů Univerzity v Lublani. Také nebyla verifikována hypotéza, která předpokládala, že oproti studentům Masarykovy univerzity Brno se u studentů Univerzity v Lublani vyskytuje nižší prevalence užívání extáze v posledním půlroce před dotazováním.

I když nebyla většina hypotéz nebyla verifikována, byly nalezeny statisticky významné rozdíly v rozsahu užívání návykových látek mezi studenty jednotlivých univerzit, na jejichž základě byly vyvozeny následující závěry:

- Oproti studentům Masarykovy univerzity studenti Univerzity v Lublani jednoznačně dominují ve všech zkoumaných časových horizontech užití hašiše nebo hašišového oleje.
- Studenti Univerzity v Lublani taktéž převyšují studenty Masarykovy univerzity v rozsahu užívání všech stimulačních látek (kokain, budivé aminy) kromě pervitinu.
- Další rozdíl byl nalezen u rozsahu užití těkavých látek, jejichž užívání je opět více rozšířeno mezi studenty Univerzity v Lublani.
- Naopak, halucinogenní houby a jiné halucinogeny jsou více užívány studenty Masarykovy univerzity Brno.
- Při celkovém pohledu na drogovou scénu obou univerzit můžeme konstatovat, že téměř všichni studenti někdy v životě pili alkohol.
- Nejoblíbenějšími ilegálními drogami studentů obou univerzit se staly konopné drogy, z nichž nejužívanější byla marihuana, kterou alespoň jedenkrát v životě shodně užily necelé dvě třetiny respondentů obou univerzit a v posledním půlroce zhruba jedna třetina respondentů obou univerzit.

Výsledky výzkumů, které byly provedeny na obou univerzitách, jednoznačně prokázaly, že užívání návykových látek je aktuálně přítomné ve vysokoškolské populaci, a to v rozsahu, který není zanedbatelný. V mnoha v případech byla u vysokoškolských studentů dokonce nalezena vyšší prevalence užívání návykových látek než v obecné populaci nebo mezi mládeží. Pokud si uvědomíme, že mnozí vysokoškolští studenti po absolutoriu ve svých profesích působí na mládež, na pacienty a že pro veřejnost představují autority, pak jsou tato zjištění obzvláště alarmující.

Práce je v českém prostředí jedním z prvních pokusů o srovnání rozsahu užívání návykových látek ve vysokoškolské populaci dvou různých států Evropské unie. Z tohoto důvodu lze doporučit pokračování v dalších výzkumech stejného charakteru prováděných pravidelně na celoevropské úrovni tak, jak je tomu např. u studie ESPAD.

Literatura

- BLAXTER, L., HUGES, C., TIGHT, M. *How to Research*. 3th ed. Maidenhead: Open University Press, 2006. ISBN 033521746X.
- CSÉMY, L., HRACHOVINOVÁ, T., KRCH, D. F. Alkohol a jiné drogy ve vysokoškolské populaci: rozsah, kontakt, rizika. *Adiktologie*, 2004, roč. 4, č. 2, s. 124 – 135.
- DEAN, A.G. et al. *Epi Info, Version 6.04: a word processing, database, and statistics program for epidemiology on microcomputers*. Atlanta: Centres for Disease Control and Prevention, Atlanta, 1994 – 2004.
- DENSCOMBE, M. *The Good Research Guide: for Small-scale Social Research Projects*. Buckingham: Open University Press, 1998. ISBN 0335198066.
- EVROPSKÉ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVOU ZÁVISLOST (EMCDDA). *Výroční zpráva za rok 2008: Stav drogové proble-*

- matiky v Evropě* [online]. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008a. 97 s. ISBN 978-92-9168-320-8. [cit. 2008-11-12]. Dostupný z WWW: <http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_64227_CS_EMCCDA_AR08_cs.pdf>.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Brno: Paido, 2000. ISBN 8085931796.
- HELLER, J., PECINOVSKÁ, O. a kol. *Závislost známá neznámá*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1996. 168 s. ISBN 80-169-277-8.
- HIBELL, B., ANDERSSON, B., BJARNASON, T., AHLSTRÖM, S., BALAKIREVA, O., KOKKEVI, A., MORGAN, M. *The ESPAD Report 2003. Alcohol and Other Drug Use Among Students in 35 European Countries* [online]. Stockholm: The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs (CAN) and the Pompidou Group at the Council of Europe, 2004. 436 s. ISBN 91-7278-103-3. [4-3-2008]. Dostupný z WWW: <<http://www.espad.org/espad-reports>>.
- KACHLÍK, P. *Návykové látky, rizika jejich zneužívání a možná prevence* [online]. Brno: Pedagogická fakulta, 2003. [cit. 2008-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.zkola.cz/zkedu/zaskolou/socialnepatologickejvyvajichprevence/zavislosti/zavislostobecne/15020.aspx>>.
- KACHLÍK, P., HAVELKOVÁ, M. *Závěrečná zpráva o řešení grantu Id. č. Aa-1/06 Deskripce drogové scény na MU v Brně a návrh preventivních opatření. Etapa 2: Realizace deskriptivní dotazníkové studie na MU*. 1. vyd. Brno: PdF MU, 2007.
- KALINA, K. Úvod do drogové politiky: základní principy, pojmy, přístupy a problémy. In KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti 1. - mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. s. 15 – 24. ISBN 80-86734-05-6.
- KLECH, R. *Komparace drogové scény u vybraného vzorku vysokoškolských studentů v České republice a ve Slovinsku*. Diplomová práce. 1. vyd. Brno: PdF MU, 2009, 127 s.+přílohy. ISBN-. Vedoucí: MUDr. Petr Kachlík, Ph.D.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI (NMSDDZ). *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách* [online]. 24.04.2003. [cit. 2008-10-25]. Dostupný z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/o_nas/klicove_indikatory/populacni_pruzkumy/evropska_skolni_studie_o_alkoholu_a_jinych_drogach>.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI (NMSDDZ). *Rozdíly v užívání drog mezi muži a ženami (studie EMCDDA)* [online]. 14.06.2007. [cit. 2008-10-25]. Dostupný z WWW: <http://www.drogyinfo.cz/index.php/info/vyzkum/studie_emcdda_rozdily_v_uzivani_drog_mezi_muzi_a_zenami>.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI (NMSDDZ). *Světová zpráva o drogách 2008 (UNODC)* [online]. 27.06.2008. [cit. 2008-10-25]. Dostupný z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/press_centrum/svetova_zprava_o_drogach_2008_unodc>.
- NOŽINA, M. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP, 1997. 348 s. ISBN 80-85917-36-X.

- PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-7184-569-8.
- PUNCH, K. *Základy kvantitativního šetření*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 150 s. ISBN 9788073673819.
- RADIMECKÝ, J. et.al. Přehled drogové situace v České republice v roce 2001. In KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti 1. - mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. s. 25 – 32. ISBN 80-86734-05-6.
- StatSoft, Inc. (2004). STATISTICA Cz [Softwarový systém na analýzu dat], verze 7. [Www.StatSoft.Cz](http://www.StatSoft.Cz)
- UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME (UNODC). *2008 World Drug Report* [online]. Vienna: United Nations Publication, 2008. [cit. 2008-03-02]. Dostupný z WWW: <http://www.unodc.org/documents/wdr/WDR_2008/WDR_2008_eng_web.pdf>.

THE PROBE INTO THE UNIVERSITY DRUG SCENE IN SLOVENIA AND ITS COMPARISON WITH THE SITUATION IN THE CZECH REPUBLIC

Abstract: An anonymous questionnaire survey was carried out to assess the drug scene at the University of Ljubljana, the data were statistically analyzed and compared with the results of a similar study carried out in 2006 among students of Masaryk University Brno. The comparison of the drug scene at the two universities indicated, among others, that opiates were more easily available to Slovenian university students, who also use hemp drugs, stimulant drugs and volatile substances more frequently. University students in Brno, on the other hand, more often consume hallucinogens, particularly hallucinogenic mushrooms. Hemp drugs, particularly marijuana, have become the most popular illegal drugs for students at both universities. Taking addictive substances is currently present in the university population to the extent that is not negligible. Bearing in mind that many university students after graduation in their professions operate on youth and that they are authority figures for the public, then these findings are particularly alarming.

Keywords: Czech Republic, questionnaire, drug scene, addictive substances, Slovenia, comparison, student, university